

**แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

นโยบายหลัก “เกษตรนวัตกรรม เพื่อความยั่งยืนเกษตรกรไทย” 5 ด้าน

ด้านที่ 1 ยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การใช้ Big Data ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล และ AI เพื่อทำการผลิตแบบแม่นยำ ผลักดันผู้ให้บริการทางการเกษตรระดับชุมชน เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงเครื่องจักรกลทางการเกษตรอย่างทั่วถึง ซึ่งช่วยลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพมาตรฐานให้สูงขึ้น และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมาย

ยกระดับการผลิตภาคเกษตรของไทยให้เข้าสู่ระบบการผลิตที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยทำให้เกษตรกร สหกรณ์ และผู้ให้บริการทางการเกษตรสามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่และสินค้าได้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วย เพิ่มคุณภาพมาตรฐาน และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ รองรับ การเปลี่ยนผ่านสู่การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) ปรับปรุงกระบวนการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตใช้งานเทคโนโลยีให้มีความรวดเร็วและโปร่งใส เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกษตรกรและเทคโนโลยีใหม่สามารถเข้าสู่ตลาดและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) พัฒนาระบบมาตรฐานกลางและฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ
- 3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไร เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเกิดการนำไปปฏิบัติและใช้งานจริงอย่างเป็นรูปธรรม
- 4) พัฒนาผู้ให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider: ASP) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการกระจายเทคโนโลยีสู่พื้นที่ ผ่านรูปแบบการเช่าหรือแบ่งปันการใช้งาน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัดด้านเงินทุนของเกษตรกรรายย่อย
- 5) เชื่อมโยงและสนับสนุนกลไกด้านการเงิน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและเสริมสภาพคล่องในการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการทางการเกษตร และเกษตรกร

ตัวชี้วัดหลัก

- 1) จำนวนเกษตรกร สหกรณ์ หรือ ASP ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขึ้น
- 2) ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง หรือผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย
- 3) จำนวนเทคโนโลยีหรือบริการเทคโนโลยีใหม่ที่เข้าสู่ตลาดและใช้งานได้จริงเพิ่มขึ้น

ด้านที่ 2 เพิ่มรายได้เกษตรกร

การยกระดับรายได้และความมั่นคงของเกษตรกร ผ่านการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสู่ห่วงโซ่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมส่งเสริมการปรับตัวรองรับกติกาการค้าและมาตรฐานสากล เพื่อขยายโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมาย

เพิ่มรายได้สุทธิและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยยกระดับความสามารถของเกษตรกรในการบริหารต้นทุน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มมูลค่าสินค้า การเข้าถึงตลาดมูลค่าสูง และการสร้างโอกาสใหม่ในเศรษฐกิจสีเขียวและเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ตลอดจนเสริมสภาพคล่องความสามารถในการรับมือความเสี่ยง และฐานะทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกร ให้สามารถดำรงอาชีพเกษตรได้อย่างมั่นคงและแข่งขันได้ในระยะยาว

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) ส่งเสริมการบริหารจัดการฟาร์มแบบแม่นยำ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยอย่างเป็นรูปธรรม
- 2) สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการแปรรูป คัดแยกมาตรฐาน และจำหน่ายผลผลิตสู่ตลาดโดยตรง เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า
- 3) เตรียมความพร้อมด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและระบบการเกษตรคาร์บอนต่ำ เพื่อยกระดับสินค้าเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและขยายโอกาสทางการค้า
- 4) จัดทำระบบเตือนภัยล่วงหน้า พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติ
- 5) สนับสนุนสินเชื่อตามฤดูกาลและระบบสินเชื่อเพื่อชะลอการขายผลผลิต เพื่อป้องกันปัญหาการเร่งจำหน่ายสินค้าในช่วงที่ตลาดมีราคาตกต่ำ
- 6) ปรับปรุงโครงสร้างหนี้และรูปแบบการให้สินเชื่อ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรอบการเกิดรายได้ของเกษตรกร

ตัวชี้วัดหลัก

- 1) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น
- 2) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีต้นทุนต่อหน่วยลดลงหรือกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น
- 3) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงตลาดมูลค่าสูงหรือห่วงโซ่อุปทานใหม่เพิ่มขึ้น

ด้านที่ 3 พัฒนาศักยภาพเกษตรกร

การยกระดับทักษะเกษตรกรทุกระดับด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการจัดการบัญชี ผ่านกระบวนการ Reskill และ Upskill พร้อมส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และพัฒนาเกษตรกรที่มีศักยภาพสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรอย่างครบวงจร

เป้าหมาย

พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยี การจัดการฟาร์ม การบริหารธุรกิจเกษตร การรวมกลุ่ม และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ทรัพยากร และสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งพัฒนาสถาบันเกษตรกร เครือข่ายการเรียนรู้ และกลไกสนับสนุนในพื้นที่ ให้เป็นระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปใช้จริงและเกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) จัดทำหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมกับเกษตรกร (Reskill และ Upskill) โดยมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่
- 2) พัฒนาแพลตฟอร์มรวบรวมองค์ความรู้และข้อมูลด้านการตลาด เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการและนำเชื่อถือได้อย่างรวดเร็ว
- 3) พัฒนาศักยภาพสหกรณ์และสถาบันเกษตรกร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์บริการข้อมูลและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบเพื่อทำหน้าที่เป็นที่เสี่ยในการให้คำแนะนำและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มเกษตรกร
- 5) จัดทำมาตรฐานวิชาชีพสำหรับเกษตรกร ผู้ให้คำปรึกษา และวิทยากรผู้สอน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของระบบการถ่ายทอดองค์ความรู้
- 6) พัฒนาระบบรับรองคุณภาพเนื้อหาและหลักสูตรเพื่อเป็นกลไกในการคัดกรองและรับประกันความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูล
- 7) กำหนดมาตรการสนับสนุนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองและนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดหลัก

- 1) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีสมรรถนะและทักษะใหม่เพิ่มขึ้น
- 2) สัดส่วนเกษตรกรที่นำความรู้หรือเทคโนโลยีไปใช้หลังการพัฒนา
- 3) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังการพัฒนา

ด้านที่ 4 ตลาดนำการผลิต

การปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับตลาด พร้อมสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ครบวงจร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและแก้ปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ ควบคู่กับการพัฒนาระบบเตือนภัยกลไกตลาดและปราบปรามการสวมสิทธิ์อย่างเด็ดขาด เพื่อรักษาความเชื่อมั่นและสร้างความเป็นธรรมทางการค้าอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

ปรับโครงสร้างการผลิตและการตลาดภาคเกษตรให้สอดคล้องกับอุปสงค์ของตลาดอย่างเป็นระบบ โดยทำให้การผลิต การคัดแยก การแปรรูป การเก็บรักษา การขนส่ง และการจำหน่ายสินค้าเกษตร เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาด มาตรฐาน และโอกาสทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งลดอุปสรรคในห่วงโซ่อุปทาน ลดต้นทุนธุรกรรม ลดอำนาจเหนือตลาดกลางน้ำ และสร้างห่วงโซ่อุปทานมูลค่าเพิ่มหรือห่วงโซ่อุปทานใหม่ โดยเฉพาะในตลาดมูลค่าสูง ตลาดสีเขียว และตลาดคาร์บอนต่ำ เพื่อให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้จริง มีมูลค่าสูงขึ้น และได้รับส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรมมากขึ้น

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับ ความได้เปรียบเชิงพื้นที่อย่างเหมาะสม
- 2) ลดการผูกขาดของพ่อค้าคนกลาง โดยส่งเสริมระบบการเข้าถึงข้อมูลราคาที่โปร่งใส ควบคู่กับการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งจุดรวบรวมผลผลิตในระดับพื้นที่
- 3) ปรับลดขั้นตอนและระยะเวลาในการประเมินมาตรฐาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรสามารถยกระดับผลผลิตเข้าสู่ตลาดสินค้ามูลค่าสูงได้อย่างรวดเร็ว
- 4) พัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อผลักดันสินค้าเกษตรให้ก้าวสู่กลุ่มสินค้าเพื่อโภชนาการและสุขภาพ
- 5) กระตุ้นความต้องการของตลาดผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์สินค้าเกษตรไทย และการนำกลไกซอฟต์แวร์ (Soft Power) มาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่า
- 6) จัดทำระบบฐานข้อมูลและข่าวสารเพื่อใช้ในการเตือนภัยล่วงหน้า ตลอดจนพยากรณ์แนวโน้มความต้องการของตลาดในอนาคต
- 7) ทบทวนและแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรค เพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐ ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แก่ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรอย่างแท้จริง

ตัวชี้วัดหลัก

- 1) สัดส่วนผลผลิตในสินค้าเกษตร/พื้นที่เป้าหมาย ที่จำหน่ายได้ตรงตามความต้องการตลาดและผ่าน มาตรฐานเพิ่มขึ้น
- 2) มูลค่าขายต่อหน่วยหรือส่วนแบ่งมูลค่าที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนสินค้าเป้าหมายที่พัฒนาจากการจำหน่ายแบบเดิมไปสู่ห่วงโซ่อุปทานมูลค่าเพิ่ม หรือมีช่องทาง ตลาดใหม่เกิดขึ้น

ด้านที่ 5 บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบอย่างยั่งยืน

การจัดทำแผนบริหารจัดการและกระจายน้ำระดับภูมิภาคอย่างทั่วถึง เพื่อรองรับความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง พร้อมพัฒนาระบบฐานข้อมูลและเตือนภัยอัจฉริยะ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำให้เกษตรกรสามารถวางแผนและลดความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

ยกระดับการบริหารความมั่นคงน้ำของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมการจัดการน้ำกับการใช้ที่ดิน การวางแผนการผลิต การจัดสรรน้ำเชิงพื้นที่ การเตือนภัย และการลดความเสี่ยงจากน้ำแล้งและน้ำท่วม พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการใช้น้ำของภาคเกษตรและพื้นที่เป้าหมาย ให้เกษตรกรและองค์กรผู้ใช้น้ำสามารถวางแผนใช้น้ำและปรับตัวได้จริง ตลอดจนเตรียมความพร้อมต่อความผันผวนของสภาพภูมิอากาศและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมและการค้าในอนาคต

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) บริหารจัดการความต้องการใช้น้ำให้มีความสมดุลและสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่
- 2) ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำเดิมให้สามารถรองรับการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างบูรณาการ ทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภคของประชาชน
- 3) กำหนดเขตพื้นที่เสี่ยงภัยให้ชัดเจน พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการวางแผนการผลิตทางการเกษตร เพื่อป้องกันและลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น
- 4) พัฒนาระบบการพยากรณ์ และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อให้เกษตรกรสามารถรับรู้ข้อมูลเตรียมความพร้อม และรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที
- 5) สนับสนุนให้องค์กรและเครือข่ายผู้ใช้น้ำในระดับชุมชน เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรน้ำในพื้นที่อย่างเป็นธรรม
- 6) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อลดอัตราการสูญเสียน้ำและเพิ่มความคุ้มค่าสูงสุดในการใช้น้ำภายในแปลงเกษตร
- 7) กำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเชิงรุกในการเตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ
- 8) รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับกฎระเบียบและมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากลในอนาคต
- 9) ควบคุมดูแลและรักษาคุณภาพน้ำ พร้อมทั้งปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศทางน้ำ ให้ดำเนินไปควบคู่กับการจัดหาและบริหารจัดการปริมาณน้ำ

ตัวชี้วัดหลัก

- 1) พื้นที่เป้าหมายมีแผนบริหารน้ำเชิงพื้นที่และดำเนินการจริงเพิ่มขึ้น (พื้นที่ที่มีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำโดยอาศัยข้อมูลน้ำต้นทุน ความต้องการใช้น้ำ ความเสี่ยงของพื้นที่ และการเชื่อมโยงกับแผนการผลิตหรือการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งมีการนำแผนดังกล่าวไปใช้ในการจัดสรรน้ำ การแจ้งเตือนการปรับแผนการผลิต หรือมาตรการลดความเสี่ยงในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม)
- 2) ประสิทธิภาพและผลิตภาพการใช้น้ำในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น
- 3) ความเสียหายจากน้ำแล้ง/น้ำท่วมในพื้นที่เป้าหมายลดลง

ประเด็นสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน 6 เรื่อง

เรื่องเร่งด่วนที่ 1 มาตรการเพื่อรับมือสถานการณ์ตะวันออกกลาง

การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้เหมาะกับพื้นที่และชนิดพืช พร้อมเร่งขยายแหล่งนำเข้าจากต่างประเทศ และสนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและลดต้นทุนแก่เกษตรกร

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ (War Room) เพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านราคา ปริมาณสำรอง แหล่งนำเข้า และปัญหาด้านการขนส่งอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งรายงานผลกระทบต่อสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบายได้อย่างทันท่วงที
- 2) เพิ่มปริมาณปุ๋ยและปัจจัยการผลิตในพื้นที่เป้าหมาย โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งจัดหา และสำรองปุ๋ยให้เพียงพอต่อความต้องการในช่วงฤดูเพาะปลูก รวมทั้งดำเนินการเจรจาเพื่อจัดหาแหล่งจำหน่ายทางเลือกใหม่เพิ่มเติม
- 3) สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการจริงของพืช เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยที่เกินความจำเป็นและลดต้นทุนการผลิต พร้อมทั้งจัดให้มีหน่วยบริการตรวจวิเคราะห์ดินและให้คำแนะนำในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงบริการได้โดยสะดวก
- 4) กำหนดมาตรการช่วยเหลือเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น การใช้เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกลทางการเกษตร และการขนส่งสินค้า ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาใช้พลังงานทดแทน เครื่องจักรกลที่ประหยัดพลังงาน และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่
- 5) บูรณาการการทำงานร่วมกับทูตเกษตร สหกรณ์ และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) เพื่อเป็นกลไกในการเปิดตลาดทางเลือกใหม่ ตลอดจนส่งเสริมระบบการรวบรวม คัดคุณภาพ แปรรูป และจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและรองรับความผันผวนของตลาดต่างประเทศ

เรื่องเร่งด่วนที่ 2 บริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก และการบริโภคภายในประเทศ

การบูรณาการจัดทำช่องทางพิเศษ (Fast Lane) ลดขั้นตอนและระยะเวลาเพื่อเร่งแก้ปัญหาการส่งออก พร้อมผลักดันระบบตรวจสอบย้อนกลับดิจิทัล (Traceability) สร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานสินค้าเกษตรไทย

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) กำหนดชนิดผลไม้และด่านตรวจที่สำคัญ พร้อมทั้งออกมาตรการลดขั้นตอนทางเอกสารและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อเร่งรัดการขนส่งผลไม้สดให้รวดเร็ว
- 2) พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับให้เชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่ระดับสวน แหล่งผลิต จุดรวบรวม โรงคัดบรรจุ จนถึงผู้ส่งออก เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ การปลอมแปลงมาตรฐานสินค้า และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อปลายทาง
- 3) พัฒนาศักยภาพสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรให้ทำหน้าที่รวบรวม คัดคัดแต่ง เก็บรักษา และเชื่อมโยงการตลาด เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองให้แก่เกษตรกร และลดการพึ่งพาตลาดแบบเดิม
- 4) เชื่อมโยงตลาดผลไม้และสินค้าเกษตรสดเข้ากับหน่วยงานราชการ โรงเรียน โรงพยาบาล และสถาบันต่าง ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและช่วยดูดซับผลผลิตในช่วงที่สินค้าออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมาก

เรื่องเร่งด่วนที่ 3 บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

การประยุกต์ใช้ระบบบริหารจัดการน้ำอัจฉริยะเพื่อติดตามและจัดการสถานการณ์น้ำทั้งระบบ พร้อมเร่งพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทาน เพื่อเตรียมกักเก็บน้ำรับมือผลกระทบจากเอลนีโญและภัยแล้ง

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลน้ำ ปริมาณฝน ระดับน้ำในเขื่อน แหล่งน้ำ และพื้นที่เสี่ยงภัย ให้มีรูปแบบการรายงานที่กระชับ เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจบริหารจัดการน้ำในระดับจังหวัด กลุ่มน้ำ และพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างทันท่วงที
- 2) ระบุพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำต้นทุนต่ำ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง และพื้นที่ที่ต้องการมาตรการช่วยเหลือเร่งด่วน พร้อมทั้งจัดทำแผนการใช้น้ำ จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำ และกำหนดทางเลือกในการปรับแผนการผลิตทางการเกษตร
- 3) สื่อสารข้อมูลให้เกษตรกรและองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่เสี่ยงได้รับทราบถึงข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำ เพื่อนำไปปรับปฏิทินการเพาะปลูก วิธีการใช้น้ำ หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้นจริง
- 4) เร่งประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การเวนคืนที่ดิน และกระบวนการก่อสร้าง สำหรับโครงการที่มีผลต่อความมั่นคงด้านน้ำในภาพรวม เช่น โครงการคลองระบายน้ำหลากบางบาล - บางไทร

เรื่องเร่งด่วนที่ 4 บริหารจัดการดินและที่ดิน

การเร่งรัดมอบเอกสารสิทธิที่ดินทำกินแก่เกษตรกรเพื่อความมั่นคง ควบคู่กับการฟื้นฟูคุณภาพดิน พร้อมกำหนดมาตรการเชิงรุกเพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมปลอดการเผา (Zero Burn) อย่างเป็นระบบ

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) คัดเลือกพื้นที่และตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่มีความพร้อม เพื่อเร่งกระบวนการส่งมอบสิทธิที่ดินทำกินให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว
- 2) นำข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map) และข้อมูลทรัพยากรดินมาใช้ระบุพื้นที่ที่มีปัญหา เพื่อดำเนินมาตรการฟื้นฟู ปรับปรุงสภาพดิน และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) คัดกรองพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาฝุ่นละอองและพื้นที่ที่มีศักยภาพในการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ

เรื่องเร่งด่วนที่ 5 สร้าง Smart Farmer รุ่นใหม่

การพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer ให้เป็นผู้ประกอบการที่พร้อมใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่หรือผู้ที่มีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อต่อยอดและยกระดับสู่อาชีพการเกษตรสมัยใหม่
- 2) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เข้าถึงและใช้งานได้ง่าย มีกรณีศึกษาที่ชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างรายได้
- 3) เชื่อมโยงระบบการเรียนรู้จากแพลตฟอร์มออนไลน์ร่วมกับการลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยจัดให้มีที่ปรึกษาภาคสนาม แพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงสู่โอกาสในการสร้างรายได้ อย่างเป็นรูปธรรม

เรื่องเร่งด่วนที่ 6 แก้ปัญหา PM 2.5

การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการนำเศษวัสดุการเกษตรมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าหรือเป็นพลังงานทางเลือก พร้อมส่งเสริมชุมชนร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อสร้างรายได้เสริมจากคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) ระบุพื้นที่ระดับจังหวัดและอำเภอ รวมถึงประเภทของวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่เป็นสาเหตุหลักของการเผาให้ชัดเจน
- 2) ส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานชีวมวล (Biomass) พลังงานชีวภาพ (Biogas) หรือการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบอื่น ๆ
- 3) นำระบบคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) หรือมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจอื่น ๆ มาปรับใช้เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงผลตอบแทนและมูลค่าเพิ่มที่ได้รับจากการหยุดเผาเศษวัสดุทางการเกษตร
- 4) ยกระดับศักยภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมฝนหลวงและการบินเกษตร เพื่อให้สามารถรับมือและตอบสนองต่อสถานการณ์วิกฤตได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

22 เมษายน 2569